

Варава Владислав Вадимович

*студент 2-го курсу факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ІНТЕРНЕТ ЗМІ, ЯК УЧАСНИКИ АВТОРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Протягом багатьох століть засоби масової інформації були рушійною силою прогресу, вони пройшли довгий шлях розвитку та інновації від газет до телебачення, а на сьогодні доступні кожному за допомогою мережі Інтернет. Свій початок Інтернет видавництва розпочали у 2000-х роках, коли майже кожен отримав доступ до сучасних технологій, а відтак міг споживати контент у будь-який момент на відміну від інших видів ЗМІ, що зробило їх найбільш виграшними та популярними.

Право вільного доступу до інформації закріплено на конституційному рівні і є невідчужуваним правом кожної людини: «Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір» [1].

Визначення поняття масової інформації наведено в ЗУ «Про інформацію» відповідно до якого це «інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб» [2]. Тобто це будь – яка інформація автор якої ставить за мету поширення до широкого загалу. Варто відрізнити при цьому акредитованих ЗМІ від особистого блогу, в якому особа ділиться власними думками, переживаннями, порадами тим самим реалізуючи право гарантоване Конституцією. До загальних рис, що відокремлює інтернет ЗМІ від інших інформаційних публікацій є: обов’язкова державна реєстрація, певна періодичність виходу, постійна назва, головна мета – публічне поширення інформації, комерційний характер, підпадає під державне регулювання в сфері інформації.

Неодмінною умовою діяльності в Україні друкованих засобів масової інформації є їх державна реєстрація відповідно до ст. 11 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»). Відповідна реєстрація надає можливість мати акредитацію ЗМІ для наприклад присутності на офіційних заходах організованих органами державної влади та можливість задавати запитання представникам відповідних органів державної влади. Законодавець не врегулював особливості державної реєстрації інтернет ЗМІ на відміну від

друкованих видань та телерадіомовлення для функціонування яких необхідно отримати відповідну ліцензію. З одного боку подібна неврегульованість правового статусу інтернет ЗМІ може призвести до багатьох проблем в сфері інформаційної політики та цивільно-правових відносин. З іншого боку ми маємо практику європейського співтовариства відповідно до якої ЗМІ, що працюють в інтернеті не зобов'язані мати ліцензію. За словами директора Інституту медіа-права Тараса Шевченко «Реєстрація інтернет-видань, навіть добровільна, не відповідає світовим стандартам свободи преси. А якщо говорити термінами Європейської конвенції з прав людини, подібна реєстрація не є необхідною в демократичному суспільстві. Навіть добровільна реєстрація може бути першим кроком на шляху до контролю за інформацією в Інтернеті, тому цього кроку краще не робити» [3].

Щоб підпадати під категорію об'єкта інтелектуальної власності автору необхідно вкласти у твір творчий та інтелектуальний аспект, тим самим створюючи індивідуальний і оригінальний об'єкт авторського права, до якого згідно ст. 8 ЗУ «Про авторське право та суміжні права» можуть відноситися літературні письмові твори, виступи, лекції, промови, аудіовізуальні твори, твори образотворчого мистецтва, фотографічні твори, ілюстрації, плани, карти, креслення та інші твори, що підпадають під захист права інтелектуальної власності [4]. Всі ці об'єкти у вигляді аудіо, відео, фото та інших форматах створюються та зберігаються в Інтернет середовищі порталу ЗМІ, якому належить відповідно до норм трудового законодавства на підставі трудового договору майнові права інтелектуальної власності, проте авторське право залишається за особою, що причетна до створення відповідної публікації, також важливо зазначити, що на підставі ст.10 ЗУ «Про авторське право та суміжні права» не є об'єктом авторського права: повідомлення про новини дня або поточні події, що мають характер звичайної прес-інформації, твори народної творчості, офіційні документи, документи видані органами влади та загальнодоступні бази даних, що фактично не належать Інтернет ЗМІ, що їх опублікувало [4]. Вагомим аспектом в регулюванні авторських відносин в мережі Інтернет є проблема плагіату та корисливого запозичення матеріалів, опублікованих в тому числі в Інтернет ЗМІ. Цю проблему покликана вирішити норма ст. 21 ЗУ «Про авторське право та суміжні права», яка регулює право використання цитат (коротких уривків) з публікації в обсязі, виправданому метою, якщо автор не заборонив цьо-

го, при виконанні певних умов, таких як: актуальність теми, а також обов'язкове зазначення автора та джерела запозичення. В усіх інших випадках, які не підлягають під виключення особа має отримати дозвіл від автора публікації.

У випадках порушення авторського права, особа несе цивільно-правову, адміністративно-правову, або кримінально-правову відповідальність. Цивільно-правова відповідальність передбачається статтею 431 ЦКУ, ЗУ «Про авторське право та суміжні права» та іншими законами, що регулюють відповідні правовідносини. В даному випадку особа права, якої було порушено може в судовому порядку притягнути винну особу до відповідальності та стягнути з неї грошову компенсацію за завдані збитки [5]. Адміністративно-правова відповідальність передбачається декількома статтями КУпАП, зокрема ст. 51-2 Кодексу передбачено відповідальність за незаконне використання об'єкту права інтелектуальної власності, привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав інтелектуальної власності [6]. Кримінально-правова відповідальність передбачена ст. 176 ККУ за незаконне відтворення, розповсюдження творів, що охороняються Законом України «Про авторське право та суміжні права» і при цьому нанесли матеріальної шкоди автору у розмірі, що перевищує двадцять неоподаткованого мінімуму доходів громадян [7].

Підводячи підсумки важливо зазначити: з стрімкими темпами глобалізації та розвитку мережі Інтернет засоби масової інформації, що публікують свої матеріали в Інтернет середовищі є безумовними суб'єктами авторського права відповідно до чинного законодавства, які є найбільш вразливими до плагіату серед інших видів ЗМІ, що безумовно вимагає ретельного дослідження та аналізу проблематики і охорони відповідної інтелектуальної власності. За допомогою сучасних технологій рівень свободи слова та реалізація невідчужуваного конституційного права на вільний доступ та поширення інформації невинно зростає та стає все більш доступнішим, тим самим підвищуючи рівень порушень прав та свобод громадян.

Список використаних джерел

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної ради України на 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про інформацію: Закон України від 01.01.2022 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. ст.650
3. Фарбота М. Р. Правовий статус засобів масової інформації в інтернет-середовищі: Інформація і право. 2015. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/fmpps_zmi_14_2_2015.pdf
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 05.01.2022 р. № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. ст.64
5. Цивільний кодекс України від 07.05.2022 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. ст.356
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212-24) від 26.05.2022 р. № 8073-1-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. додаток до № 51. ст.1122
7. Кримінальний кодекс України від 23.04.2022 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. ст.131

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Кирилюк А. В.

Линюк Андрій Ігорович

*студента 2-го курсу факультету прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ОРГАНІЗАЦІЯМИ КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Правовий інститут управління авторськими правами на колективній основі, що є відносно новим для українських правових реалій, існує у розвинених країнах світу вже не один десяток років. У світі першими організаціями колективного управління були різні авторські товариства, тоді як організації колективного управління суміжними правами виникли дещо пізніше. Що стосується України, то законодавче закріплення правового статусу та особливостей діяльності подібних організацій пов'язано з прийняттям Закону України «Про авторське право і суміжні права» [1] і подальших змін до нього, а також, що найважливіше, спеціального Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» [2]. Все це дало змогу низці вчених-цивілістів піддати ґрунтовному аналізу функціонування даного право-